

Under henvisning til kommunaludvalgets skrivelser af 2. februar 1981 (Alm. del - bil. 72) og 11. februar 1981 (Alm. del - bil. 77) skal jeg hermed oplyse følgende:

Med skrivelsen af 2. februar 1981 er fremsendt en henvendelse af 6. november 1980 fra folketingets ombudsmand til folketingets retsudvalg vedrørende spørgsmålet om en kommunalbestyrelses adgang til at give kommunens repræsentanter i I/S Fynsværkets repræsentantskab bindende direktiver med hensyn til stemmeafgivning i en konkret sag.

Den pågældende sag vedrørte behandlingen i I/S Fynsværkets repræsentantskab af spørgsmålet om, hvorvidt I/S Fynsværket skulle udmeldes af Dansk Arbejdsgiverforening. Indenrigsministeriet gav i sagen udtryk for den opfattelse, at Odense byråd i den foreliggende situation med bindende virkning kunne træffe bestemmelse om, hvorledes byrådets repræsentanter i I/S Fynsværket skulle udøve deres stemmeret, også for den eller de repræsentanters vedkommende, som var udpeget af et mindretal i byrådet.

Ministeriets opfattelse er baseret på en almindeligt gældende grundsætning om, at det må være kommunalbestyrelsens flertal, der træffer bestemmelse om, hvorledes der skal disponeres i kommunens anliggender. Det må derfor også være overladt til den enkelte kommunalbestyrelse at afgøre, om der i en konkret sag er tale om en disposition af så vidtgående betydnings for kommunen, at kommunalbestyrelsen finder anledning til at træffe beslutning om, at kommunalbestyrelsens repræsentanter i et fællesskabsorgan skal være forpligtet til ved stemmeafgivning at følge kommunalbestyrelsens vedtagelse.

Ombudsmanden har i sin vurdering af sagen bl.a. udtalt, at han er enig med indenrigsministeriet i, at vedtagten for Fynsværket ikke kan anses for udtømmende at fastlægge, hvornår kommunale repræsentanter er forpligtet til ved deres stemmeafgivning at følge kommunalbestyrelsens vedtagelser. Ministeriets opfattelse, at der

i det foreliggende tilfælde er tale om en disposition af en sådan betydning, at den nævnte grundsætning med rimelighed kan anvendes, har heller ikke givet ombudsmanden anledning til bemærkninger. Ombudsmanden har på denne baggrund ikke fundet, at der er tilstrækkeligt grundlag for at kritisere indenrigsministeriets opfattelse.

Ombudsmanden har dog samtidig henstillet til indenrigsministeriets overvejelse - såfremt spørgsmålet ikke forholdsvis hurtigt afklares under en retssag - om det ikke kan være rigtigst ved en kommende ændring af den kommunale styrelseslov at søge tilvejebragt en klar lovgivningsmæssig stillingtagen til spørgsmålet.

Indenrigsministeriet har på baggrund af ombudsmandens henstilling taget spørgsmålet op til overvejelse.

Ministeriet fandt imidlertid ikke, at overvejelserne kunne afsluttes så hurtigt, at et eventuelt forslag til lovbestemmelse kunne indarbejdes i den ændring af styrelsesloven, som blev vedtaget i december 1980. Det skyldes for det første, at der - som også fremhævet af ombudsmanden - er tale om et spørgsmål af meget principiel karakter. Hertil kommer, at der i givet fald må tilgodeses flere, tildels modstridende, hensyn ved formulering af en generel retsregel på området, hvilket vil volde betydelige vanskeligheder.

Jeg er som udgangspunkt enig med ombudsmanden i, at det altid er ønskeligt at klargøre retstilstanden mest muligt. Jeg finder imidlertid, at der bør foretages dybtgående principielle overvejelser i ministeriet af mulighederne for en lovmæssig regulering af det omtalte spørgsmål. Jeg kan derfor ikke på nuværende tidspunkt udtale noget om, hvorvidt der på dette specielle område kan udarbejdes en generel lovbestemmelse.

Jeg skal herefter besvare det af udvalget stillede spørgsmål nr. 33.

Spørgsmål:

I tilslutning til de kommentarer, som efter aftale er udbedt til skrivelse af 6. november 1980 fra folketingets ombudsmand vedrørende spørgsmålet om en kommunalbestyrelses adgang til at give kommunens repræsentanter i I/S Fybsværkets repræsentantskab bindende direktiver med hensyn til stemmeafgivning i en konkret sag, ønskes følgende spørgsmål, der især knytter sig til indenrigsministeriets skrivelse af 30. juli 1979 til tilsynsrådet, som er diteret i ombudsmandens udtalelse side 4-5, besvaret:

- a. Er det korrekt, at det enkelte medlem uanset indenrigsministeriets opfattelse kan stemme præcist, som medlemmet selv ønsker det, uden at nære frygt for eventuelle konsekvenser fra kommunalbestyrelsens side?
- b. Er det korrekt, at det enkelte medlem ansvarsfrit kan undlade at møde op i den bestyrelse, kommission eller tilsvarende, hvor kommunalbestyrelsen har pålagt det pågældende medlem at stemme mod sin overbevisning?
- c. Kommunalbestyrelsen besætter normalt samtlige pladser inden for navn, kommissioner, bestyrelser etc. på det konstituerende møde. Således udpeger amtsrådene medlemmerne i tilsynsrådene sammen med en lang række andre poster.

Gælder indenrigsministeriets opfattelse derfor også de amtsrådsudpegede medlemmer af tilsynsrådet? Hvis dette ikke er tilfældet, bedes ministeren oplyse, hvoraf det direkte i den kommunale styrelseslov fremgår, at tilsynsrådernes medlemmer skal følge deres egen overbevisning, mens de øvrige og samtidigt udpegede medlemmer til poster, som besættes af det pågældende amtsråd, skal stemme efter amtsrådsdiktater.

- d. Samme spørgsmål som ovenfor under c ønskes besvaret for så vidt angår hovedstadsrådet, hvis medlemmer også udpeges indirekte og principielt på samme måde som Odense kommunes medlemmer af repræsentantskabet for Fynsværket.
- e. Hvis et kommunalbestyrelsesmedlem stemmer imod sin overbevisning, fritager det så medlemmet for ansvaret ved beslutningen? I bekræftende fald bedes ministeren oplyse, hvorledes det pågældende medlem under sagens behandling kan sikre sig mod en mulig senere ansvarsplacering.
- f. For de fleste af de udvalg, navn og bestyrelser, som dette problem drejer sig om, gælder, at møderne er lukkede. Ministeren bedes derfor oplyse, hvorledes den enkelte kommunalbestyrelse kan sikre sig, at bestyrelsens repræsentanter stemmer i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens beslutninger.
- g. Er der efter ministerens opfattelse noget i den kommunale styrelseslov, der er til hindring for, at afstemningen i de navn, udvalg og kommissioner, denne sag vedrører, kan foregå ved skriftlig afstemning?

Svar:

ad a. I den nævnte sag var I/S Fynsværket.

Svar:

ad a. i den nævnte sag vedrørende I/S Fynsværket har indenrigsministeriet erklæret sig enigt i, at de af byrådet valgte repræsentanter er valgt for byrådets funktionsperiode, jfr. § 17, stk. 3, 2. punktum, i den kommunale styrelseslov, og at det derfor er utvivlsomt, at en ikke-overholdelse af et bundet mandat ikke kunne få indflydelse på et medlems repræsentantskabshverv.

Den omstændighed, at der således ikke foreligger nogen mulighed for en direkte reaktion fra kommunalbestyrelsens side over for et medlem, der stemmer imod kommunalbestyrelsens direktiv, udelukker dog ikke, at der ifølge almindelige kommunalretlige principper vil kunne blive tale om, at et kommunalbestyrelsesmedlem, der tilsidesætter de pligter, der gælder for kommunalbestyrelsesmedlemmer, vil kunne drages til ansvar, f.eks. for eventuelle økonomiske tab for vedkommende kommune, der er forårsaget ved den pligtstridige handlemåde, hvortil må henregnes, at det pågældende medlem ikke følger de instrukser med hensyn til stemmeafgivningen, som kommunalbestyrelsen måtte have udstyret det pågældende medlem med.

ad b. Også i tilfælde af, at et kommunalbestyrelsesmedlem, der er medlem af et fællesskabs repræsentantskab, uden lovligt forfald undlader at møde op i repræsentantskabet og afgive stemme, og at stemme efter kommunalbestyrelsens direktiv, vil den pågældende efter omstændighederne kunne blive gjort ansvarlig for de beslutninger, som træffes i fællesskabsorganet ved den pågældende lejlighed. Dette vil navnlig kunne have betydning, hvis beslutningerne medfører tab for kommunen.

ad c-d. En kommunalbestyrelses mulighed for ved en flertalsbeslutning at bestemme, hvorledes det enkelte kommunalbestyrelsesmedlem skal udøve sin stemmeret i et fællesskabsorgan, er naturligvis alene til stede i de tilfælde, hvor kommunalbestyrelsesmedlemmet i fællesskabsorganet handler på kommunalbestyrelsens vegne. Begrundelsen er, at den pågældende her er med til at disponere på kommunalbestyrelsens vegne i anliggender, der vedrører kommunen som interessant i fællesskabet. Denne begrundelse foreligger imidlertid ikke, hvor f.eks. et amtsrådsmedlem udøver sin lovfæstede funktion i et tilsynsråd eller i hovedstadsrådet, og der kan ikke i sådanne tilfælde blive tale om at pålægge medlemmet en bestemt afstemningsadfærd. For tilsynsrådets vedkommende følger dette af, at tilsynsrådets kompetenceudøvelse er en rent statslig funktion,

medens kommunernes og amtskommunernes medvirken ved valget af hovedstadsrådets 37 medlemmer er af valgteknisk karakter, jfr. § 2, stk. 3, i loven om et hovedstadsråd.

ad e. Såfremt et medlem af et fællesskabsorgan stemmer i overensstemmelse med, hvad der er blevet pålagt den pågældende i den kommunalbestyrelse, der har udpeget vedkommende, vil medlemmet kun kunne gøres ansvarligt for beslutningen, hvis den er åbenbart ulovlig, eller såfremt han er medansvarlig for den kommunalbestyrelsesbeslutning, der pålægger ham sin stemme på en bestemt måde. Et medlem vil kunne frigøre sig for et eventuelt ansvar for en beslutning, i kommunalbestyrelsen om, hvorledes der skal forholdes med en afstemning i et fællesskabsorgan ved på det kommunalbestyrelsesmøde, hvor det drøftes, hvorledes han skal udøve sin stemmeret, at tilkendegive sin afvigende mening.

ad f. Interessenterne i et kommunalt fællesskab, d.v.s. de enkelte kommunalbestyrelser, må efter indenrigsministeriets opfattelse være berettiget til at få oplyst, på hvilken måde de af kommunalbestyrelsen udpegede medlemmer af fællesskabsorganet har afgivet deres stemme. Oplysning herom tillige med oplysning om, hvilket antal stemmer der er afgivet for, imod (eller undladt), vil være fornøden til bedømmelse af, om et kommunalbestyrelsesmedlem måtte være ansvarligt for den eller de dispositioner, som måtte være truffet af fællesskabsorganet, og som eventuelt vil kunne pådrage vedkommende ~~kommunalbestyrelse~~ ^{kommunalt fællesskab} et tab.

ad g. Det under f. anførte må også gælde i tilfælde, hvor der benyttes skriftlig afstemning. Det bemærkes, at det er almindeligt antaget, at man normalt ikke i kommunalbestyrelser kan benytte sig af hemmelige afstemninger. Dette må også gælde afstemninger i organer i fællesskaber, i hvilke kommuner er deltagere. Begrundelsen herfor er, at hemmelig afstemning vil udelukke muligheden for i givet fald at kunne gøre de medlemmer, som medvirker ved vedtagelsen af retsstridige (eller erstatningspådragende) beslutninger, ansvarlige for disse.

Kopi til sagsbehandlerne i l.k.k., afdelingschefen, 2., 3. (2 eksp1.)
4.k.k., fru Caspar Jensen, ringbind i journalen og andre tilsyns-
råd.

Henning Rasmussen

Johan Erichsen